

ГОРЛІВКА — місто обласного значення [Донецької області](#). Міськраді підпорядк. смт [Гольмівське](#), [Зайцеве](#), [Пантелеймонівка](#), села Василівка, Гладосове, Леб'яже, Михайлівка, Озерянівка, П'ятихатки, Рясне, Ставки, Федорівка, Широка Балка. Знаходиться на зх. відрогах Донец. кряжу, в пн.-сх. частині області, на каналі Сівер. Донець-Донбас, за 45 км від обл. центру. Тер. міста тече р. Корсунь (притока Кринки, бас. Сівер. Дінця). Є одним з «найвищих» міст Донбасу (середня вис. 250–300 м над р. м.). Поділяється на 3 р-ни (Калінінський, Микитівський та Центральні-Міський). Вузол залізнич. та автомобілі. доріг. Транспортна мережа: 35 міських та 10 приміських автобус., 5 трамвай., 4 тролейбусні маршрути. Площа 422 км². Насел. 312 284 особи (2001, складає 86,4 % до 1989): українців — 51,4 %, росіян — 44,8 %. Назване на честь видат. гірн. інж. [П. Горлова](#), який у 70-х рр. 19 ст. заснував на берегах р. Корсунь кам'яновугілі. шахту (від 1996 не працює), від якої й почало розвиватися місто. Заселення ж тер. сучас. Г. почалося у серед. 17 ст., коли запороз. козаки та селяни-втікачі на річках Корсунь, Кривий Торець з притокою Залізна, Бахмутка з притоками Кодима, Лугань (усі — бас. Сівер. Дінця) почали засновувати хутори та зимівники. У 2-й пол. 18 ст. тут утворилися військ. поселення сербів, словенів, угорців, молдаван. Одночасно цю місцевість заселяли переселенці з Харків., Полтав. та Черніг. губ. 1879 гірн. інж. А. Миненков відкрив покл. Г. родовища ртут. руд. Розвідані також поклади доломіту, гіпсу, ангідриту. Підприємці не забували й про духов. розвиток робітників. Мережа навч. закладів робітн. поселення у першому десятиріччі 20 ст. складалася з 2-х церк.-парафіял., 4-х завод. та 10-ти двоклас. земських шкіл. На поч. 20 ст. починає формуватися як знач. пром. центр Донбасу. Горлівчани брали активну участь у рев. подіях 1905. У ході воен. дій 1918–20 влада неоднораз. змінювалася. На 1926 у Г. налічувалося 22,7 тис. мешканців, на 1939 — 181,5 тис. Від 1932 — місто. Жит. зазнали сталін. репресій. Під час нім.-фашист. окупації (29 жовтня 1941 — 5 вересня 1943) у Г. діяла підпіл. організація. На фронтах 2-ї світової війни 22 горлівчанини отримали звання Героя Рад. Союзу, 8 воїнів стали повними кавалерами ордена Слави. У 27-ми брат. могилах поховано 20 тис. воїнів, підпільників, мирних мешканців, які стали жертвами фашизму. Нині на тер. міста розташ. бл. 50 пром. підприємств різних форм власності. Основні галузі: машинобудування, металургія, хім., вугіл., харч. та переробна. Вугледобувна пром-сть представлена діючими шахтами [Горлівського державного підприємства «Артемвугілля»](#) та шахтою «Ім. Гайового», що працює самостійно. Маш.-буд. підприємства: ВАТи — «Новогорлів. маш.-буд. завод», «Реммаш»,

«Авторемзавод»; ЗАТи — [«Горлівський машинобудівник»](#), [«Горлівський завод будівельних машин»](#). До вуглепереробної промисловості належать 3 збагачувал. ф-ки: ТОВ «ЦЗФ «Узлівська»», ЗАТ «ЦЗФ «Горлівська»», ВАТ «ЦЗФ «Калінінська»»; до металург. — ВАТ «Пантелеймонів. вогнетрив. завод», ТОВи — «Микитртуть» та «З-д прецизій. сплавів і металів»; до хім. — ВАТи — «Смолоперероб. завод», [«Еластомер»](#), [«Стирол»](#), ЗАТ «Стирол-Пак», державне підприємство [«Горлівський хімічний завод»](#), колективне підприємство «Фільтр». Є підприємства легкої промисловості. АПК нараховує 22 с.-г. підприємства, з них 14 — фермер. госп-в. У Г. — [Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов](#), автомоб.-дорож. інститут, 5 технікумів та мед. училище, 8 ПТУ, 58 заг.-осв. шкіл, 9 позашкіль. закладів, 2 заклади для дітей, позбавлених батьків. опіки; 3 кінотеатри, 8 клуб. закладів, 4 початк. мистец. навч. заклади, централіз. бібліот. система. Мед. обслуговування насел. здійснює 21 лікув. заклад, працює 3 територ. центри для обслуговування пенсіонерів, самотніх та малозабезпеч. громадян похилого віку. Гордістю міста є [Горлівський музей мініатюрної книги ім. В. Разумова](#), [Горлівський художній музей](#) з унікал. колекцією полотен М. Реріха та [Горлівки історії міста державний музей](#). Функціонує 8 стадіонів, 2 спорткомплекси, Палац спорту, 48 спорт. залів. Є 2 готелі, відділ. 9-ти банків. Виходять газети [«Вечерня Горловка»](#), [«Кочегарка»](#), [«Кримінал-експрес»](#). Реліг. громади: 18 — УПЦ МП, 1 — УПЦ КП, 1 — РКЦ, 21 — євангелістів християн-баптистів, 1 — мусульман, 2 — юдеїв, 8 — свідків Єгови. Серед пам'яток архітектури — Покров. церква (1794), Палац культури (1924–28), адм. будівлі держ. підприємства «Артемвугілля» (1931) та ВАТ «Донбасенерго» (1934). У місті виявлено низку археол. пам'яток (кургани) доби бронзи та скіф. часу. Встановлено пам'ятники П. Горлову, ударнику 1-ї п'ятирічки шахтарю М. Ізотову, Герою Рад. Союзу Б. Котову. Серед видат. уродженців — економіст, соціолог, академік НАНУ [О. Амоша](#), ґрунтознавець, академік УААН [С. Булигін](#), д-ри н. фахівець у галузі радіоелектроніки [В. Абакумов](#), астроном [М. Євсюков](#), педагог (фіз. виховання) [В. Корягін](#), хімік [В. Храновський](#); церк. діяч УПЦ МП [Інокентій](#) (В. Шестопаль); рад. та парт. діяч, один із керівників вугіл. промисловості [О. Засядько](#); поети [Н. Гавришевська](#), [В. Приходченко](#), прозаїк-гуморист [М. Возіанов](#), поет, перекладач [В. Демидов](#); художники [А. Дереза](#), [О. Дяченко-Кочман](#), [М. Котляревська](#), скульпторка [Г. Морозова](#), майстриня худож. вишивки [В. Пихтіна](#); співаки, нар. артисти України [О. Дяченко](#), [В. Землянський](#), актори нар. арт. УРСР [В. Щербаков](#), засл. арт. УРСР [В. Дронова](#); легкоатлети [Є. Буланчик](#), [Д.](#)

Глущенко, футболісти В. Горбунов та С. Ребров, шахіст Р. Пономарьов; промисловець Г. Власов; льотчик-

космонавт О. Волков.
В. О. Рогач, Т. І. Омелюсик

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Горлівка / В. О. Рогач, Т. І. Омелюсик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-31308>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).